

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7199/2552

นายวิชณรัักษ์ บุญส่ง กับพวก โจทก์ นางชูโฉม บุญส่งหรือธนราเดช จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1620, ป.พ.พ. มาตรา 1673, ป.พ.พ. มาตรา 1674, ป.พ.พ. มาตรา 1755

ย่อ / หลักกฎหมาย

ตามข้อกำหนดในพินัยกรรมเขียนเอง มีข้อความระบุไว้ชัดเจนว่า เมื่อ จ. เจ้ามรดกถึงแก่ความตายแล้วบ้านและที่ดินนั้น เจ้ามรดกขอยกให้สิทธิอยู่อาศัยและสิทธิเก็บกินแก่จำเลยมีอำนาจครอบครองและเก็บกินได้จนตลอดชีวิต แต่ถ้าจำเลยถึงแก่ความตายลงเมื่อใดแล้ว ให้บ้านและที่ดินนี้ตกเป็นกรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์แก่บุตรที่เกิดจาก ข. ทุกคนโดยให้บุตรของ ข. ทุกคนมีส่วนกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินนี้เท่ากัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อกำหนดในพินัยกรรมดังกล่าว เจ้ามรดกมิได้ยกกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินให้แก่จำเลยโดยเหตุนี้ เมื่อ จ. ผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตาย สิทธิของจำเลยในฐานะผู้รับพินัยกรรมซึ่งเกิดขึ้นตามกฎหมายก็มีเพียงตามที่กำหนดไว้ในพินัยกรรมว่าให้จำเลยมีเพียงสิทธิอยู่อาศัยและเก็บกินในบ้านและที่ดินได้ตลอดชีวิตเท่านั้น ส่วนกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินจะต้องตกทอดให้แก่โจทก์ทั้งสามซึ่งเป็นบุตร ข. เมื่อจำเลยถึงแก่ความตายแล้วตามเงื่อนไขบังคับก่อนที่ จ. ผู้ทำพินัยกรรมระบุให้พินัยกรรมมีผลบังคับให้เรียกร้องกันได้ภายหลังทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 1673 ประกอบมาตรา 1674 วรรคสอง กรณีจึงต้องถือว่านับแต่ จ. เจ้ามรดกถึงแก่ความตายและข้อกำหนดในพินัยกรรมเฉพาะส่วนของจำเลยมีผลนั้นก็มิใช่เพียงให้จำเลยมีสิทธิอยู่อาศัยและเก็บกินในบ้านและที่ดินจนตลอดชีวิตของจำเลยเท่านั้น จึงต้องถือว่าจำเลยครอบครองบ้านและที่ดินแทนโจทก์ทั้งสามผู้รับพินัยกรรมซึ่งมีเงื่อนไขบังคับก่อนและเงื่อนไขนั้นยังไม่สำเร็จเท่านั้น จำเลยจึงไม่มีสิทธิที่จะยกอายุความขึ้นต่อสู้โจทก์ทั้งสามได้ทั้งนี้เพราะ ป.พ.พ. มาตรา 1755 รับรองสิทธิของบุคคลที่จะยกอายุความขึ้นต่อสู้ได้ก็แต่เฉพาะบุคคลซึ่งเป็นทายาทหรือบุคคลซึ่งชอบที่จะใช้สิทธิของทายาทหรือโดยผู้จัดการมรดกเท่านั้น จำเลยครอบครองบ้านและที่ดินทรัพย์สินมรดกแทนโจทก์ทั้งสามซึ่งเป็นทายาท จำเลยย่อมไม่มีสิทธิยกอายุความขึ้นต่อสู้โจทก์ทั้งสามได้ จำเลยไม่มีสิทธิที่จะยื่นคำขอรับมรดกบ้านและที่ดินมาเป็นของตนเนื่องจากบ้านและที่ดินเป็นทรัพย์สินมรดกที่เจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมระบุยกให้แก่โจทก์ทั้งสามแล้ว เพียงแต่เงื่อนไขบังคับก่อนที่กำหนดให้บ้านและที่ดินตกทอดให้แก่โจทก์ทั้งสามยังไม่สำเร็จเพราะจำเลยยังไม่ถึงแก่ความตายเท่านั้น บ้านและที่ดินจึงมิใช่ทรัพย์สินนอกพินัยกรรมอันจะตกทอดแก่จำเลยในฐานะทายาทโดยธรรมตามป.พ.พ.มาตรา 1620

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสามฟ้องขอให้บังคับจำเลยเพิกถอนการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์บ้านเลขที่ 106/6 ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นเลขที่ 38 พร้อมที่ดินโฉนดเลขที่ 29172 ซอยมหาดไทย 1 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง (บางกะปิ) กรุงเทพมหานคร จากที่มีชื่อจำเลยเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ให้กลับสู่สภาพเดิม หากไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา จำเลยให้การ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยไปจดทะเบียนเพิกถอนการโอนมรดกที่ดินโฉนดเลขที่ 29172 ตำบลวังทองหลาง (คลองจั่น) อำเภอบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พร้อมบ้านเลขที่ 38 (106/6) ซึ่งปลูกอยู่บนที่ดินดังกล่าวกลับมาเป็นชื่อนางแฉล้ม หากไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา ให้

จำเลยใช้คำอุทธรณ์นิยามแทนโจทก์ทั้งสาม โดยกำหนดค่าทนายความ 7,500 บาท จำเลย
อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับเป็นว่า ให้ยกฟ้อง คำอุทธรณ์นิยามทั้งสองศาลให้เป็นพับ
โจทก์ทั้งสามฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "...ข้อเท็จจริงรับกันฟังได้เป็นยุติในเบื้องต้นว่า นางแฉล้ม
เจ้ามรดกมีบุตรสามคน คือ นายฉัตรชัย นายชื่นฉันทน์ และจำเลย ส่วนโจทก์ทั้งสามเป็นบุตรของนาย
ฉัตรชัย เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2519 นางแฉล้มได้ทำพินัยกรรมแบบเขียนด้วยมือตนเองทั้งฉบับไว้
ตามหนังสือพินัยกรรมเขียนเองมีข้อความแสดงเจตนาเพื่อตายว่า เมื่อนางแฉล้มถึงแก่ความตาย
แล้ว ให้บรรดาทรัพย์สินที่มีอยู่แล้วหรือที่จะเกิดมีขึ้นอีกในภายหน้าตกทอดให้แก่บุคคลต่าง ๆ โดยมี
สาระสำคัญอยู่ในพินัยกรรม ข้อ 1 และ ข้อ 2 ซึ่งมีข้อความดังนี้ "ข้อ 1. บ้านเลขที่ 106/6 ซึ่งตั้งอยู่
ในที่ดินโฉนดหมายเลขที่ 29172 และเลขที่ดิน 1543 ในซอยมหาดไทย 1 ถนนลาดพร้าว ตำบล
วังทองหลาง (คลองจั่น) เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 100 ตารางวา นั้น เมื่อข้าพเจ้าตาย
แล้ว ขอยกทั้งตัวบ้านและที่ดินดังกล่าวแล้วข้างต้นนี้ ให้สิทธิอยู่อาศัยและสิทธิเก็บกินแก่นางชูโฉม
ให้มีอำนาจเข้าครอบครองและเก็บกินได้จนตลอดชีวิตของนางชูโฉม แต่ถ้านางชูโฉม ได้ถึงแก่
ความตายลงเมื่อใดแล้วต้องให้บ้านและที่ดินที่กล่าวนี้ตกเป็นกรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์แก่ลูกที่เกิดจาก
นายฉัตรชัย ซึ่งเป็นบุตรชายของข้าพเจ้านั้น ถ้านายฉัตรชัย มีลูกกี่คนก็ตามก็ให้ได้รับกรรมสิทธิ์
บ้านและที่ดินที่กล่าวนี้ร่วมกันทุก ๆ คน โดยมีส่วนกรรมสิทธิ์เท่ากันทุกคนด้วย ข้อ 2. เงินของ
ข้าพเจ้าที่มีอยู่ในธนาคารทั้งสิ้น ซึ่งข้าพเจ้าได้ให้เป็นสินส่วนตัวแก่นางชูโฉม ไว้ใช้สอยเพียง
ตลอดเวลาที่นางชูโฉมยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น แต่ถ้านางชูโฉม ตายก่อนข้าพเจ้าเมื่อใด ต้องให้เงินที่
ข้าพเจ้าได้ให้ไว้เป็นสินส่วนตัวแก่นางชูโฉม นั้น กลับมาเป็นกรรมสิทธิ์ของข้าพเจ้าทันที ถ้าหาก
ข้าพเจ้าตายก่อนแล้วนางชูโฉม ตายลงภายหลังและถ้าเงินสินส่วนตัวที่ข้าพเจ้าให้ไว้ใช้นั้นยังใช้สอย
ไม่หมด ยังมีเหลืออยู่เท่าใด ก็ต้องให้เงินสินส่วนตัวที่เหลืออยู่นั้นตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่หลานของ
ข้าพเจ้าซึ่งเป็นลูกที่เกิดจากบุตรชายของข้าพเจ้าคือ ลูกของนายฉัตรชัยทุกคนกับลูกของนายชื่น
ฉันทน์ทุกคน ซึ่งจะมีทั้งหมดกี่คนก็ตาม ให้ได้รับกรรมสิทธิ์เงินที่ข้าพเจ้าได้ให้เป็นสินส่วนตัวแก่นางชู
โฉมที่เหลืออยู่ในธนาคาร เมื่อนางชูโฉม ตายแล้วนั้นนำมาแบ่งเฉลี่ยให้หลานของข้าพเจ้าเท่า ๆ กัน
ทุกคนด้วย ตามที่ข้าพเจ้าได้มีบันทึกเงื่อนไขต่อท้ายบัญชีเงินฝากแนบติดไว้ ซึ่งได้มอบให้ผู้จัดการ
ธนาคารที่รับฝากเงินนั้นเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานด้วยแล้ว" หลังจากที่นางแฉล้มเจ้ามรดกถึงแก่
ความตายแล้ว จำเลยได้นำหนังสือบอกสละมรดกของนายฉัตรชัยและนายชื่นฉันทน์ไปแสดงต่อ
เจ้าพนักงานที่ดินเพื่อขอให้เจ้าพนักงานที่ดินจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์บ้านและที่ดินพิพาทตาม
พินัยกรรมเป็นของจำเลย และได้ความตามถ้อยคำสำนวนในคดีด้วยว่า คดีนี้ศาลชั้นต้นกำหนด
ประเด็นพิพาทในชั้นชี้สองสถานว่า บ้านและที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ทั้งสามหรือของจำเลย และ
คดีโจทก์ทั้งสามขาดอายุความหรือไม่ และศาลชั้นต้นได้พิจารณาและวินิจฉัยคดีตามประเด็น
พิพาทที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้นว่า ตามข้อกำหนดในพินัยกรรมจำเลยไม่มีสิทธิจดทะเบียน
โอนกรรมสิทธิ์บ้านและที่ดินพิพาทมาเป็นของตน และจำเลยครอบครองบ้านและที่ดินพิพาทแทน
โจทก์ทั้งสาม จำเลยไม่มีสิทธิยกอายุความมรดกขึ้นยันโจทก์ทั้งสามได้ จึงพิพากษาให้โจทก์ทั้งสาม
เป็นฝ่ายชนะคดี แต่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคดีเพียงประเด็นเดียวว่า โจทก์ทั้งสามมิได้ใช้สิทธิเรียกร้อง
ตามข้อกำหนดในพินัยกรรมโดยปล่อยเวลาให้ล่วงพ้นไปนับแต่นางแฉล้มถึงแก่ความตายเกิน 10 ปี
แล้ว คดีโจทก์จึงขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1754 จำเลยเป็น
ทายาทของเจ้ามรดกย่อมยกอายุความตามบทบัญญัติดังกล่าวขึ้นต่อสู้ได้ จึงพิพากษากลับให้
ยกฟ้อง คดีจึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ทั้งสามว่า คดีโจทก์ทั้งสามขาดอายุความ

แล้วหรือไม่ เห็นว่า ตามข้อกำหนดในพินัยกรรมเขียนเอง ข้อ 1. มีข้อความระบุไว้ชัดเจนว่า เมื่อนาง แฉล้มเจ้ามรดกถึงแก่ความตายแล้วบ้านและที่ดินพิพาทคือบ้านเลขที่ 106/6 ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดิน โฉนดเลขที่ 29172 เลขที่ดิน 1543 ซอยมหาดไทย 1 ถนนลาดพร้าว ตำบลวังทองหลาง (คลองจั่น) เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร เนื้อที่ 100 ตารางวา นั้น เจ้ามรดกขอยกให้สิทธิอยู่อาศัยและ สิทธิเก็บกินแก่จำเลยมีอำนาจครอบครองและเก็บกินได้จนตลอดชีวิต แต่ถ้าจำเลยถึงแก่ความตาย ลงเมื่อใดแล้ว ให้บ้านและที่ดินดังกล่าวนี้ตกเป็นกรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์แก่บุตรที่เกิดจากนายฉัตรชัย ทุกคน โดยให้บุตรของนายฉัตรชัยทุกคนมีส่วนกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินดังกล่าวนี้เท่ากัน ซึ่งจะ เห็นได้ว่า ข้อกำหนดในพินัยกรรมดังกล่าว เจ้ามรดกมิได้ยกกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินพิพาทให้แก่ จำเลย เพียงแต่ให้สิทธิอยู่อาศัยและเก็บกินตลอดชีวิตแก่จำเลยเท่านั้น โดยเหตุนี้เมื่อนางแฉล้ม ผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตาย สิทธิของจำเลยในฐานะผู้รับพินัยกรรม ซึ่งเกิดขึ้นตามกฎหมายก็มี เพียงตามที่กำหนดไว้ในพินัยกรรมว่าให้จำเลยมีเพียงสิทธิอยู่อาศัยและเก็บกินในบ้านและที่ดิน พิพาทได้ตลอดชีวิตเท่านั้น ส่วนกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินพิพาทจะต้องตกทอดให้แก่โจทก์ทั้งสาม ซึ่งเป็นบุตรของนายฉัตรชัยเมื่อจำเลยถึงแก่ความตายแล้วตามเงื่อนไขบังคับก่อนที่นางแฉล้มผู้ทำ พินัยกรรมระบุให้พินัยกรรมมีผลบังคับให้เรียกร้องกันได้ภายหลัง ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1673 ประกอบมาตรา 1674 วรรคสอง กรณีจึงต้อง ถือว่า นับแต่นางแฉล้มเจ้ามรดกถึงแก่ความตายและข้อกำหนดในพินัยกรรมเฉพาะส่วนของจำเลย มีผลนั้นก็มีผลเพียงให้จำเลยมีสิทธิอยู่อาศัยและเก็บกินในบ้านและที่ดินพิพาทจนตลอดชีวิตของ จำเลยเท่านั้น จึงต้องถือว่าจำเลยครอบครองบ้านและที่ดินพิพาทแทนโจทก์ทั้งสามผู้รับพินัยกรรม ซึ่งมีเงื่อนไขบังคับก่อนและเงื่อนไขนั้นยังไม่สำเร็จเท่านั้น จำเลยจึงไม่มีสิทธิที่จะยกอายุความขึ้น ต่อสู้โจทก์ทั้งสามได้ ทั้งนี้เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1755 รับรองสิทธิของ บุคคลที่จะยกอายุความขึ้นต่อสู้ได้ก็แต่เฉพาะบุคคลซึ่งเป็นทายาทหรือบุคคลซึ่งชอบที่จะใช้สิทธิ ของทายาทหรือโดยผู้จัดการมรดกเท่านั้น จำเลยครอบครองบ้านและที่ดินทรัพย์สินมรดกแทนโจทก์ ทั้งสามซึ่งเป็นทายาท จำเลยย่อมไม่มีสิทธิยกอายุความขึ้นต่อสู้โจทก์ทั้งสามได้ ที่จำเลยอ้างว่าคดี ของโจทก์ทั้งสามขาดอายุความฟังไม่ขึ้น เมื่อผลแห่งการวินิจฉัยในประเด็นเรื่องอายุความเป็นดังนี้ คดีจึงมีประเด็นพิพาทตามอุทธรณ์ของจำเลยประการต่อมาว่า บ้านและที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ ทั้งสามหรือของจำเลยซึ่งศาลอุทธรณ์ยังมีได้วินิจฉัยมา แต่ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยไปเสียทีเดียว โดยไม่จำต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยก่อน โดยประเด็นข้อนี้ เห็นว่า ไม่ว่าข้อเท็จจริง จะเป็นดังที่จำเลยกล่าวอ้างในอุทธรณ์ว่า นายฉัตรชัยและนายชื่นฉันทต่างเต็มใจและสมัครใจไม่ขอ รับมรดกอันเป็นการสละมรดกและไม่คัดค้านการยื่นขอรับมรดกของจำเลยหรือไม่ก็ตาม จำเลยก็ไม่มี สิทธิที่จะยื่นคำขอรับมรดกบ้านและที่ดินพิพาทมาเป็นของตนได้ เนื่องจากบ้านและที่ดินพิพาท เป็นทรัพย์สินมรดกที่นางแฉล้มเจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมระบุยกให้แก่โจทก์ทั้งสามแล้ว เพียงแต่ เงื่อนไขบังคับก่อนที่กำหนดให้บ้านและที่ดินพิพาทตกทอดให้แก่โจทก์ทั้งสามยังไม่สำเร็จเพราะ จำเลยยังไม่ถึงแก่ความตายเท่านั้น บ้านและที่ดินพิพาทจึงมิใช่ทรัพย์สินนอกพินัยกรรมอันจะตกทอด แก่จำเลยในฐานะทายาทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1620 ได้ ที่ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า จำเลยไม่มีสิทธิจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์บ้านและที่ดินพิพาทมาเป็นของตน นั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกา ของโจทก์ทั้งสามฟังขึ้น พิพากษากลับให้บังคับคดีไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียม ทั้งสามศาลให้เป็นพับ

ธานิศ เกศวพิทักษ์ · บุญส่ง โพธิ์พุทธชัย · สิงห์พล ละอองมณี

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/7199/2552>